

Kistelek: majdnem város

Autósordák zúgnak el az emeletes házak tövében. A Belgrád felé vivő műút, az E5-ös nemzetközi főútvonal széles aszfaltcsíkja mentén új épületek, gondozott park, dícséretes pedantériával sárgára meszelt templom, akár egy filmforgatásra kiglan-colt műemlék, odébb hatalmas üvegportállal az országútra néző modern áruház. Központ — városközpont, csak épp a közlekedési lámpa hiányzik az útkeresztezédsből, hogy a város illúzióját megteremtse — gondolja az átutazó, s hajt tovább. A település végén tábla, Kistelek, Valaki azt mondta róla: ez a falu — város. De ne hajtsunk át Kisteleken. Nézzünk szét!

— Hogyan érzékeli a tanácstítkár a változás korát?
— A jövő évi népszámlálás előkészítésére a többi községi titkárt a járáshoz hívták. Mi még csak nagyközség vagyunk, de ez ügyben már a városi vezetőkkel együtt mentem eligazításra.
— Mikor lesz város Kistelek-ből?
— Nem a papírtól függ. Jó is ez a köztes állapot: egyelőre több támogatást kapunk a gyors fejlesztésre, mintha már meg lenne a városi cím.

„A Csongrád megyei tanács 1971. évben vizsgálta Kistelek nagyközség városá fejlődésének lehetőségét, megszabta a városá fejlesztés feladatait...
...A lakosság egy része 1970-ig helyi munkalehetőség hiányában elvándorolt a községből, a csökkenés 1973-ig tartott. 1973-tól kezdődött meg az ipartelepítés, lakásépítkezés hatására a népességszám növekedése. Ez főleg a bevándorlásból adódik.”

Seres Istvánné csomagokkal megrakodva várakozik a bolt előtt.
— Hová jár vásárolni?
— Kistelekre vagy Szegedre, de inkább ide, mert csak 10 kilométerre van és mindent megkapok.
— Honnan jött?
— Kömpörcről. Az már Bács megye.
— Hol dolgozik?
— Kisteleken, a kábelgyárban.
— Bejár?
— Jövőre építünk. Beköltözünk Kistelekre. Itt a munkahely is, így lesz a legjobb. A férjemnek is közelebb, mert ő meg Szegeden dolgozik.

Bajuszos öreg teker komótosan a rozszant biciklivel, peckesen feszítve a nyeregben, mint egy díshusár.
— Adjonisten legény! Hát maga?
(Mért pont én?)
— Jónapot. Hova viszi azt a rádiót?
— Hát a gyárba!
— Minek?
— Csinálni.
Bevágja a kontrát, fekez a GELKA-szervíz előtt. Viszi a rezsőt a „gyárba”. Csinálni.

— A szűk utcában milliót érő családi villa előtt bukdácsol a tulaj Zsigulija. Megfarol a kocsi, kiszáll a vezető, szemlélődik, aztán jobb híján szidja a tanácsot, miért nem épít jó utat.
„A kiépített belterületi úthálózati aránya mindössze 20 százalék a megkívánt 60 százalékos aránnyal szemben. Sajnos, a negyedik ötéves tervben mindössze 900 folyóméter utat tudott a tanács kiépíteni, az ötödik ötéves tervben viszont útépitésre anyagi lehetősége nincsen...”
Dr. Katona Zoltán mondja:
— Sokára lesz meg a 60 százalék, de megnézném én például, Makón megvan-e ennyi.

— Mikor lesz városi színvonalú vendéglátása Kistelekeknek?
Kovács László, az AFESZ osztályvezetője:
— Ha összegyűlik a pénz, egy

vendéglátó kombinát építéséhez. Idegenforgalmi szempontból is indokolt lenne központi helyen korszerű vendéglátó egység létesítése.

— Jelenleg hol lehet, aki megéhezik?
— Három melegkonyhás kisvendéglőnk van. Régi épületekben, szűk helyen dolgoznak, egyre kevésbé győzik a munkát.

— A kistelekieknek már nem jó, amit az asszony főz otthon?

— Az asszonyok egy része is dolgozni jár. Egyre több előfizetéses ebédre van szükség. Régen megszűnt, aki étterembe ment enni, hogy tán lusta főzni otthon.

— Mennyibe kerül majd az új vendéglátó kombinát?

— A tervekben 18 millió forint szerepel.

— Van ennyi pénze az AFESZ-nek?

— Csak egy részét fedezzik saját forrásból. A városiasodási program megyei támogatással folyik, mi is segítséget várunk. Arra is gondoltunk, megpályázzuk az Országos Idegenforgalmi Tanács anyagi hozzájárulását. Erre azonban csak a következő ötéves tervben kerülhet sor.

— Ez megoldja az előfizetéses étkeztetés gondjait is?

— Azt már a nyolcvanban megépülő ezeradagos báziskonyha megoldja. Az ide települt üzemeknek van melegítőkonyhájuk, étkezőhelyiségük.

— Melyik jobb üzlet az AFESZ-nek, az előfizetéses vagy az étlap szerinti forgalom?

— Az étlap szerinti forgalom

nagyobb részét a lakodalmak, rendezvények teszik ki. Ezen van több haszon. A tömegétkeztetést sem hanyagolhatjuk el: a faluban még mindenki mindenkit ismer, ha rossz az ebéd, délután megállítanak az utcán, hogy az ördögbe egyékük őket meg...

Kisteleken három óvoda van. Egyiket nemrég újjáépitették fel, a másik kettő elöregedett, felújítani sem célszerű őket. Városias gond, hogy zsúfoltak az óvodák, el is kellett utasítani jelentkezőket.

— Pontosan hányat?
— Szeberényi Jenőné, a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola igazgatója, az óvodák vezetője válaszol:

— Ötvenkét gyereket. A három óvodában összesen 219 férőhely van. Felvettünk 303 apróságot, a helykihasználás 138 százalék, magasabb a megyei átlagnál.

— Mi lesz azokkal, akiknek nem jutott hely?

— Ötéves korában minden gyereket felvesszünk. Legalább egy év szükséges ahhoz, hogy felkészítsük őket az iskolára. Bár nem szabályos, de a három évet már betöltött gyerekek a bölcsődében maradnak, szakképzett óvónő dolgozik ott is.

— Nagy különbség van az óvodába kerülő gyerekek közt, aszerint, hogy milyen környezetből jöttek?

— Óvodánként 10–12 veszélyeztetett helyzetű gyerekünk van. Velük külön ifjúságvédelmi feladatok foglalkoznak. Nemcsak alkoholisták gyerekei kerülnek hátrányba. Alkalmazott és értelmiségi szülők is keveset foglalkoznak a kicsikkel, arra hivatkoznak, kevés az idejük.

— Miről ismerik fel az ilyen gyereket?

— Zárkóztak, önzők, gyakran erőszakosak. Nehezen fogadják el, hogy a játékok közösök. Halomba hordanak egy csomót és visítanak, ha valaki hozzányúl. Nincs önkritikájuk.

— Miben segít az óvoda?

— Beszédképességüket, eszköz-

használatukat formálja. Megtanulnak — önállóan — öltözni, enni, megtanulnak közösségben élni.

Dr. Katona Zoltán azt mondja: a legnagyobb gond, hogy kicsi a kultúrház. Sokat kérnek a nevesebb művészek, nem fér be annyi néző, hogy kifizetődőek legyenek az előadások.

A községi művelődési ház vezetője, Papp István nyugdíj előtt álló népművelő. Eredeti szakmája szabó. A falusi művelődésügy bősorában kezdte, mint társadalmi aktív. Elment, visszajött, most negyedszer kötötte össze a sorsát a művelődési házzal.

— Itt púpos a parketta, amott bokáig süllyedni a lyukba.

— Azelőtt sima volt, de műanyag padlóit terítették rá, nem tud szellőzni, a nedvességtől megösszegyűrődik.

Felhasogatott székek a színpad előtti sorokban, hátul izléstelen műbőrpuffok, az ajtóval leválasztható teremrészben mintha csak azt jeleznék, ahol kényelmetlenül lehet üldögelni, és biliárdasztal is van, ott klubnak kell lennie. Nehéz elképzelni, hogy az otthoninál szegényesebb környezetben jól érezzék magukat a kistelekiek.

— Nem értem a fiatalokat. A beat-koncertekre sem igen jönnek el. Volt ifjúsági előadássorozat, direkt az ő igényeik szerint állítottuk össze a programot. Mégsem sikerült, volt amit ott hagytak.

— Csak a fiatalokban van a hi-

— Hát most mit csináljak?

— Mit csinál?

— Évente 1200 előadást tartunk, különböző tanfolyamokat szervezünk, esti oktatás, ma lesz kabaréműsorunk, rendezünk gyermekelőadást, hangversenyt a Filharmonia sorozatában. Hívtuk a szegedi színházat, de nem jött, mert kicsi a színpad. Kinőttük a házat, ezért az iskolákban, gimnáziumban, kollégiumban is tartunk rendezvényeket.

Könyvek. Üres a könyvesbolt, Palotás Ferencné üzletvezető ráér számolni.

— Havi 40 ezer átlagban a forgalmunk, plusz a bizonyosoké, akik innen kapják a könyvet. A világirodalmi sorozatra 90 előfizetők van.

— Sok ez vagy kevés?
— Nem is tudom.

Könyvtár. Muci Franciska könyvtáros egy napi forgalom adatait sorolja. Kedden 28 felnőtt, 112 könyvet vitt, 26 gyermek pedig 107-et. Jelenleg 16 ezer 666 kötetünk van és 1254 olvasónk.

— Sok ez vagy kevés?
— Ez jó. A község lakossága 8 és fél ezer.

Szeged Járási Ruházati és Szakipari Szövetkezet kisteleki kirendeltsége. Szász Istvánné szalagvezető sorsa a munkássá válás példája.

— Husz éve a háztartásból mentem a Szabó Ktsz-be, ahol betanított munkásként dolgoztam. Ide a megalakuláskor, 1971-ben jöttem át varrónőnek. Itt szakmunkásbizonyítványt szereztem, s '73 óta szalagvezető vagyok.

Gémes Ferencné 17 éves korában Balástyáról jelentkezett a varrodába.

— Hat éve dolgozom itt, naponta bejárom. Nincs messze, úgyhogy nem fáraszt. Megéri itt dolgozni, mert jó a kereset is, 3500-ig is felmegy. A munkahely meg tiszta, nyugodt. Mit mondjak még?

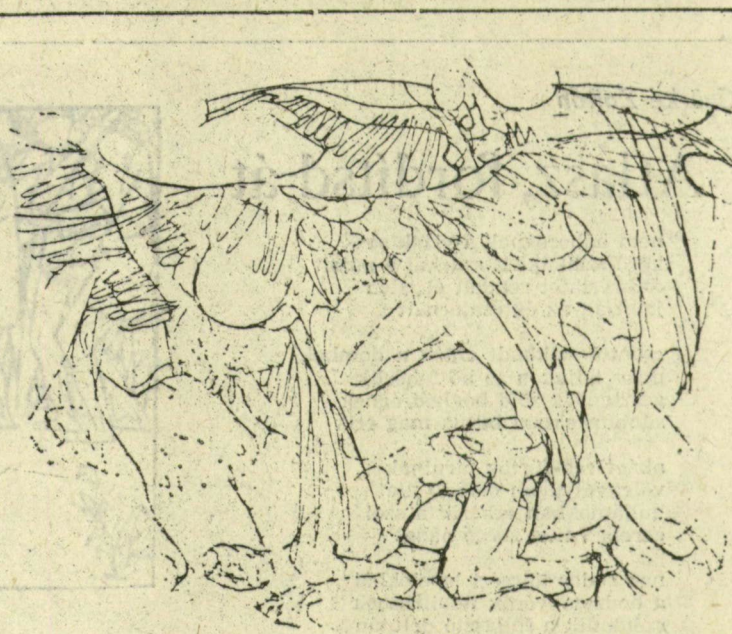
— Mit csinál, ha hazamegy?

— Hát... ott is dolgozom. Zöld-ség, szőlő, gyümölcs... építeni akarunk Balástyán.

Az ipartelepítés folytatódik. Az ipari szolgáltató tevékenység fejlődött. Az oktatási intézmények, szakorvosi ellátottság megfelel a városá nyilvánítás feltételeinek. Célcsoportos lakásépítés folyik a községben.

A városá válástól még néhány év választja el Kisteleket. Sok munkára és sok pénzre van szükség. A községi tanács beszámolójában összeadtuk a tervezett beruházási tételeket: még 185 millió forint kell a városá váláshoz.

IGRICZI ZSIGMOND-TANÁCS ISTVÁN

XANTUS GYULA RAJZA

Arthur Rimbaud*

Kóborlásaim

Mentem, két öklöm két ronggyá rohadtt zsebemben. A köpeny vállamon már eszmévé szakadt. Szolgáltalak. Műzsám, menven az ég alatt, s nem álmodott még hej! szerelmet senki szebben!

Féltett nadragomon nagy lyuk ékeskedett. Kicsiny Hüvelyk Matyi, rimet pergetve léptem s melán. Szállásra a Nagy Medve várt az égen. Csillaghad döngicsélt lágyan fejem felett.

Hallgattam züm-zümük s egy árok volt az ágyam szeptember estjein s a homlokomra lágyan mint frissítő ital, estharmat csöppje hullt;

rimeltem s míg a fák között vad árny hajolt át, térdemre dőltm és sebzett cipóm zsinórját pengettem egyre csak, mint lanton méla hűrt!

* Radnóti Miklós fordítása

BARCZÁNFALVY FERENC RAJZA

Bezzeg János

Szüntelen temető

Huszárik Zoltánnak

ez a szüntelen temető csak hiányaink megvetett ágya mert kinyílik nekünk a föld kigurul Hamlet koponyája

akárha részeg sűr-zenére járunk csillag-vakító csárdást szűz mocollyal játsszuk végig ember-létünk összes árulását

ez a szüntelen temető csak s a patkókkal szikrázó véges ég maszkokba bújva mutatva magunkra hullunk hiánnyá szerteszét